

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. AR, AS, AT og AU stillet af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg

Spørgsmål AR:

Er det ministerens opfattelse, at dansk dambrugsdrift, som for en stor dels vedkommende foregår på særdeles lavteknologiske anlæg, for nuværende er miljømæssig bæredygtig og i overensstemmelse med gældende love og regler, herunder at hjemmelsgrundlaget er til stede for de af ministeriet udstedte regler m.m.

Spørgsmål AS:

Kan ministeren garantere, at medicinrester og antibiotika m.m. fra dambrugsproduktionen ikke kan forefindes nedstrøms det enkelte dambrug, hvori medicinen er anvendt?

Spørgsmål AT:

Er ministeren enig med flere af branchens interessenter, herunder grønne organisationer, som alle betegner den nuværende situation vedrørende bl.a. administrationen af VVM reglerne, miljøgodkendelser, bekendtgørelsen om forvaltning og administration af internationale beskyttelsesområder, reglerne om udledning af medicin og hjælpestoffer, vandindvindingsstilladelserne og hjemmelsgrundlag m.m. som kaotisk, og at dambrugerne som følge heraf producerer på et usikkert retligt grundlag?

Spørgsmål AU

Vil ministeren redegøre for, hvordan ministeriet har tænkt sig at forholde sig til det faktum, at en lang række dambrug fra 1. januar 2007 ikke har en tilladelse til at udlede medicin og hjælpestoffer, da en sådan tilladelse ikke er blevet meddelt af amterne inden for den tidsfrist ministeren har fastlagt og meddelt Folketinget, og har ministeren på den baggrund tænkt sig at meddele tilsynsmyndigheden – kommunerne - at dambrug uden en sådan tilladelse skal meddeles påbud om at standse medicineringen af dambrugsfiskene??

Svar

De fire spørgsmål AR, AS, AT og AU vedrører alle forskellige dele af miljøreguleringen af dambrug. Jeg mener det er hensigtsmæssigt at besvare

spørgsmålene samlet, således at jeg først besvarer spørgsmålene AR og AT, som begge drejer sig om de generelle lovgivningsmæssige rammer for branchens miljøregulering, og derefter besvarer spørgsmålene AS og AU, der specifikt vedrører anvendelsen af medicin og hjælpestoffer i dambrugsproduktionen.

Først spørgsmålene AR og AT.

Miljøreguleringen af dambrug er meget kompliceret. Det skyldes helt grundlæggende, at langt de fleste dambrug er placeret på lokaliteter i landskabet, som har store naturværdier og som er sårbare overfor næringsstoffer og andre typer miljøpåvirkninger. Derfor er det enkelte dambrug omfattet af en lang række forskellige lovgivninger. Jeg kan for eksempel nævne miljøbeskyttelsesloven, naturbeskyttelsesloven, planloven, vandforsyningsloven og fiskeriloven. Å-beskyttelseslinjer, § 3, miljøgodkendelse, vandindvindingstilladelser og VVM er derfor begreber, som den enkelte dambruger kender. Ikke nødvendigvis med glæde, men fordi det enkelte dambrug skal godkendes på en række forskellige områder, før det kan producere fisk.

Lokaliseringen af dambrugene er historisk betinget. De ligger som regel på steder, hvor der er rigelig adgang til ferskvand af høj kvalitet, fordi det er en forudsætning for at kunne gennemføre en produktion af fisk. Disse lokaliteter, som af naturlige årsager ligger i ådale med vandløb af høj kvalitet,

er desuden ofte del af et habitatområde eller ligger i oplandet til et habitatområde.

I dag ville vi dårligt kunne forestille os at etablere en ny produktionsvirksomhed på disse naturlokaliteter. Det ville ikke være hensigtsmæssigt, hverken ud fra et natur- og miljømæssigt synspunkt eller ud fra et erhvervssynspunkt.

Men vi kan ikke sætte en streg over forhistorien. Faktum er, at dambrugene ligger hvor de ligger, og derfor er de med udviklingen blevet omfattet af så mange forskellige regler - simpelthen for at beskytte naturen og miljøet. Samfundet har ændret karakter siden dambrugene blev bygget for måske mere end 50 år siden.

Den danske miljølovgivning er fintmasket, og desuden er den præget af at være udviklet gradvist over en længere periode, hvor også EU-lovgivningen har fået større og større indflydelse både på udformningen af de danske regler og på den konkrete anvendelse af reglerne.

Så jeg kan godt forstå, når dambrugserhvervet, de grønne organisationer og kommunerne synes at reglerne er komplicerede og ganske vanskelige at overskue.

Men der er efter min opfattelse hverken tale om, at situationen er kaotisk eller at der mangler hjemmelsgrundlag, som reglerne i dag er skruet sammen. Derfor producerer dambrugene heller ikke på et usikkert retligt grundlag.

Det er vist ingen hemmelighed, at dambrugerne og deres brancheorganisation ikke er glade for den måde, reglerne er skruet sammen på i dag. Det er nok heller ikke en hemmelighed, at branchen synes at miljøreglerne begrænser deres muligheder og at det indskrænker deres økonomiske muligheder.

Det er forståeligt ud fra et snævert erhvervssynspunkt. Men set med en bredere horisont kommer vi ikke uden om, at reglerne er nødvendige for at beskytte de områder, som dambrugene påvirker.

Set fra min stol er der under alle omstændigheder behov for at vurdere dambrugenes produktion og indretning, så de påvirker naturen og miljøet mindst muligt.

Jeg ved, at myndighedernes anvendelse af de mange forskellige regler er blevet gået igennem med tættekam af især Miljøklagenævnet, fordi dambrugerne selv eller andre særdeles hyppigt har påklaget de afgørelser, som er blevet truffet af myndighederne.

Ja, klagefrekvensen over de forskellige typer afgørelser overgås næppe af nogle andre brancher i dette land.

Samlet set er jeg faktisk rimelig godt tilfreds med reglerne, som de ser ud i dag. Grundlæggende sørger reglerne for at regulere dambrugenes placering, deres indvinding af vand, udledningen af

næringsstoffer og miljøfremmede stoffer både i forhold til nationale mål og i forhold til de internationale målsætninger, som gælder på området.

Jeg mener også, at der foreligger et fornuftigt administrationsgrundlag for kommunerne, som i dag sidder med den konkrete sagsbehandling. Skov- og Naturstyrelsen har just afsluttet en offentlig høring af en ny vejledning i miljøgodkendelse af dambrug. Den er kommet til veje i et samarbejde mellem myndigheder og organisationer og vil – når høringssvarene er gennemgået og vejledningen gjort færdig – være et nyt og opdateret grundlag for kommunernes administration.

Tilbage er, at kommunerne nu får taget fat om den største tilbageværende udfordring, nemlig at få miljøgodkendt de dambrug, som endnu ikke har fået en egentlig miljøgodkendelse. Den nye vejledning er en vigtig håndsrækning til dette vigtige arbejde. Jeg lægger naturligvis stor vægt på, at de relevante kommuner hurtigst muligt får løst denne opgave, og Miljøministeriet er i løbende kontakt med KL, så fremdriften sikres.

I den sammenhæng er det meget vigtigt at have øje for de teknologiske muligheder. En del dambrug drives – som spørgeren beskriver det – særdeles lavteknologisk. Det behøver ikke i sig selv at være et problem. Men det kan give dambrugeren problemer med at fortsætte driften, simpelthen fordi

de lavteknologiske anlæg kun i begrænset omfang vil kunne leve op til miljøkravene.

For at styrke erhvervets teknologiske udvikling, som også har et vigtigt miljøperspektiv, gennemføres i øjeblikket et meget omfattende modeldambrugsforsøg, som skal være med til at dokumentere, hvorledes teknologien i mere avancerede produktionssystemer kan medvirke til at nedsætte miljøbelastningerne og samtidig styrke produktionsmulighederne.

Rapporteringen fra disse forsøg – som kører i Fødevareministeriets regi - er kun i sin vorden. Der er således offentliggjort 3 delrapporter ud af i alt 8 fra det første forsøgsår. Når den samlede rapport fra første forsøgsår og delrapporterne fra 2. forsøgsår begynder at indfinde sig senere på året, vil det være muligt at danne sig et første overblik over de teknologiske muligheder. Først efter forsøgenes endelige afrapportering i 2008 vil der være et solidt fagligt grundlag for at bedømme de tekniske muligheder.

Jeg har før påske skrevet til Dansk Akvakultur for at de sammen med Skov- og Naturstyrelsen kan begynde at kigge på, om der er muligheder i at benytte en "husdyrgodkendelsesmodel" for godkendelse af dambrug.

Under alle omstændigheder har Skov- og Naturstyrelsen lovet at kigge på reguleringen, når erfaringerne fra modeldambrugsforsøgene ligger klar i løbet af 2008.

I forbindelse med vand- og naturplanlægningen vil der i løbet af de nærmeste år ske en yderligere fokusering på de miljøeffekter, som skyldes dambrug. Og der vil i den sammenhæng være grundlag for konkret at vurdere rammerne for den fortsatte produktion i de enkelte dambrug.

Og så mit svar på spørgsmål AS og AU:

Udledninger af specifikke forurenende stoffer, som spørgsmålene AS og AU omhandler, reguleres af miljøbeskyttelsesloven. Det gælder alle typer af udledninger - også udledning af medicinrester og antibiotika fra dambrug.

De mere specifikke bestemmelser for reguleringen findes blandt andet i spildevandsbekendtgørelsen og i bekendtgørelsen om miljøkvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet - den som populært kaldes for vandkvalitetsbekendtgørelsen. Det er denne sidste bekendtgørelse, som er relevant i denne sammenhæng.

Som udgangspunkt siger miljøbeskyttelsesloven, at forurenende stoffer ikke må tilføres vandmiljøet, men at miljømyndighederne kan give en udledningstilladelse med vilkår, som sikrer, at der ikke opstår uacceptable effekter i det vandområde, der udledes til. Det sker ved, at koncentrationen af stoffet i vandområdet efter udledningen skal være lavere end miljøkvalitetskravet for det pågældende stof.

For medicinrester og antibiotika, der anvendes i dambrug, er kravene fastsat efter en metode, der følger af EU-retningslinjer, og på en sådan måde, at der er en meget lille risiko for, at der forekommer effekter af stofferne i vandmiljøet. I fastsættelsen af miljøkvalitetskravene for de konkrete medicinstoffer er der også taget hensyn til, om der kan opstå resistens hos bakterier.

Der er således i lovgivningen en generel accept af, at forurenende stoffer kan forekomme i vandområder. Det gælder også for medicinrester og antibiotika, som kan forefindes nedstrøms det enkelte dambrug. Men før dambrugene må udlede medicin og hjælpestoffer skal de have en udledningstilladelse med nogle vilkår, der sikrer, at miljøkvalitetskravene ikke bliver overskredet.

Når der skal fastsættes vilkår er det endvidere en pligt, at udledningen af stoffer begrænses ved hjælp af bedste tilgængelige teknik. Det har især betydning, når der herved kan opnås en større begrænsning af udledningen, end det er nødvendigt af hensyn til at opfylde miljøkvalitetskravene.

Miljøstyrelsen meddelte i marts 2005 amterne, hvordan de burde træffe afgørelser vedrørende dambrugenes udledning af medicin og hjælpestoffer, og herunder træffe afgørelser for dambrug, der ikke havde tilladelse til udledning af medicin og hjælpestoffer. Det blev samtidig meddelt, at udledning af medicin og hjælpestoffer

uden tilladelse efter udgangen af 2006 ville blive betragtet som ulovlig.

Miljøstyrelsen gav efterfølgende amterne faglige anvisninger på, hvordan vilkår skulle fastsættes i udledningstilladelser, så der er sikkerhed for at miljøkvalitetskravene for stofferne kan opfyldes.

Amterne fulgte disse anvisninger i stor udstrækning. I miljøgodkendelserne er anvisningerne brugt til at fastsætte vilkår i udledningstilladelser. De dambrug, der ikke havde en udledningstilladelse, fik meddelt forvarsel om påbud og anmodning om at indsende oplysninger til brug for amternes afgørelser.

Miljøstyrelsen har oplysning om, at amterne på denne baggrund meddelte påbud til de dambrug, der ikke havde en tilladelse til udledning af medicin og hjælpestoffer. I de fleste af disse sager var det imidlertid ikke muligt for amterne at træffe afgørelse om endelig udledningstilladelse, blandt andet fordi dambrugenes indsendte oplysninger ikke var tilstrækkelige hertil. Til disse dambrug meddelte amterne derfor påbud, hvori der indgik forbud mod udledning eller tidsbegrænsede tilladelser til udledning af medicin og hjælpestoffer til kort efter udgangen af 2006.

Mange af amternes påbud er påklaget til Miljøklagenævnet, som er ved at tage stilling til sagerne.

Sagsområdet er nu overgået til kommunerne, som også skal forholde sig til amternes påbud og føre tilsyn med om de efterleves. Som følge af at amterne ikke fik truffet endelige afgørelser om tilladelse til udledning, skal kommunerne til at træffe endelig afgørelse om udledningstilladelser til medicin og hjælpestoffer. Miljøklagenævnets afgørelser vil i den forbindelse få stor betydning for kommunernes videre arbejde.

Jeg må derfor tage i betragtning, at amterne allerede har meddelt påbud i relation til dambrugenes udledning af medicin og hjælpestoffer, og jeg agter at afvente Miljøklagenævnets afgørelser i de sager, der er påklaget. Jeg kan desuden oplyse at Miljøministeriet er i kontakt med Kommunernes Landsforening, som i øjeblikket er ved at danne sig et overblik over situationen på dette for dem nye sagsområde, og Miljøministeriet er parat til at bistå kommunerne i det omfang, der måtte blive behov for det.